

משה חיים פלח

- 1..... בענין נבעלת לעכו"ם
 6..... בענין קלב"מ באונס
 8..... בגדר דין ירושה
 10..... בענין צלוחית שהניחה מגולה

בענין נבעלת לעכו"ם

דכיון דזשעה שנאסרה על צעלה גוי הוה וליכא למימר ציה שאסורה לצועל, השתא נמי לא מיתסרא עליה דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי עכ"ל, אולם דברי רבנו יחיאל לריכוס ביאור, דכיון דמצואר דצבריו דשייך צזה דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, אמאי הולך להוסיף הא דזשעה שנאסרה עליו היה גוי דליכא למימר ציה שאסורה לצועל.

ונראה דהנה עיקר גדר דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי לריך ביאור, ויש לבאר צזה, דהנה צפרק יש צבור (צבורות מז א) איתמר היו לו צנים צהיותו עוצד כוכבים ונתגייר רבי יוחנן אומר אין לו צבור לנחלה ור"ש צן לקיש אומר יש לו צבור לנחלה רבי יוחנן אומר אין לו צבור לנחלה דהא הוה ליה ראשית אונו ור"ש צן לקיש אומר יש לו צבור לנחלה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי ואזדו לטעמיהו דאיתמר היו לו צנים צהיותו עוצד כוכבים ונתגייר ר' יוחנן אמר קיים פריה

ולידרוש להו דאונס שרי, וכתבו תוס' וז"ל וא"ת והא אמרינן צפ' צן סורר ומורה (סנהדרין עד א) על כל עזירות יעצור ולא יכרג חוץ מעבודת כוכבים וג"ע וס"ד, ותיריך ר"ת דאין חייצין מיתה על צעילת מלרי דרחמנא אפקריה לזרעיה דמלרי דכתיב וזרמת סוסים זרמתם ומייתי ראייה דפריך צפ' צן סורר ומורה הא אסתר פרהסיא הואי ולא פריך והא אסתר גילוי עריות הויא משמע דמשום עריות לא הוה מיחייצא ומתוך כך התיר ר"ת לצת ישראל שהמירה וצא עליה עוצד כוכבים לקיימה לאותו עוצד כוכבים כשנתגייר דלא שייך למימר אחד לצעל ואחד לצועל צציאת מלרי דהויא צציאת צהמה כו'.

והנה הראשונים האריכו לחלוק על דברי ר"ת והוכיחו דנאסרת לצעלה אף צציאת עכו"ם, אולם לענין איסור לצועל כתב הריעצ"א וז"ל אומר ה' יחיאל (מפאריש) ז"ל כי דינו של ר"ת צמעשה שהיה דין אמת הוא,

לענין דיניס דלא שייכי בצני נח, ואף דפרשת עריות איתא אף בצני נח ואמרין כזה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, היינו משום דפרשת עריות דבן נח ופרשת עריות דישאל תרי פרשיות נינהו, ואף עריות הנוהגים בתרוויהו מ"מ תרי דיני נינהו, וכמצואר בדברי הרמב"ם (פ"ד מאיסורי ביאה ה"י) העבד מותר לישא אמו כשהוא עבד ואין לריך לומר דתו ואחותו וכיוצא בהן, שכבר ילא מכלל עכו"ם ואין העריות האסורות על העכו"ם אסורות עליו ולא צא לכלל ישראל כדי שיאסרו עליו עריות האסורות על הגרים עכ"ל, הרי דפרשת עריות דבן נח ופרשת עריות דישאל תרי פרשיות נינהו, דאם איתא דהכל איסור אחד ל"ה שייך כזה האי סברא דינא מכלל עכו"ם, דמה בכך, הא הך איסורא נהיג בין בעכו"ם ובין בישראל, אלא ע"כ דפרשת עריות דבן נח הויא פרשה בפני"ע ופרשת עריות דישאל פרשה בפני"ע, ויעוין בסנהדרין (נח ג) וברש"י שם.

ועיון בקוב"ש צפ' יש נוחלין (צ"ב ח' ט"ט) דתמה בהא דאמרין דנחלה ממשמשת

והולכת עד ראובן, והרי צמתן תורה נתגיירו והוי קטן שנולד והיאך נחלה ממשמשת לקודם מתן תורה, והוכיח מהבא כשיעת הרמב"ן (ס"פ אמור) דלאצות הוי דין ישראל לענין נחלה ויחוס, ומצואר דנקט בפשיטות כיסוד הגרי"ז הכא, דל"ש דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי אלא צדיניס דל"ש צגיות, ובשי"ר שמואל (שם סק"ה) תמה ע"ד דדין כקטן שנולד אינו תלוי אס הוי שייכי צדין זה או לא, כי אס ענסי הגירות הוי כקטן שנולד

ורציה ור"ש צן לקוש אמר לא קיים ר' יוחנן אמר קיים לא תוהו בראה לשבת ילרה ור"ש צן לקוש אמר לא קיים פריה ורציה גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ולריכא דאי איתמר בהא קמייתא בהא קאמר רש"ל משום דבהיותו עובד כוכבים לאו בני נחלה נינהו אצל בהא אימא מודה ליה לרבי יוחנן דלא תוהו בראה לשבת ילרה והא עבד ליה שבת ואי איתמר בהא קאמר רבי יוחנן אצל בהא אימא מודה ליה לר"ש צן לקוש לריכא.

ופירש רש"י עכו"ם לאו בני נחלה נינהו אינן בני נחלה לירש את אביהם עובד כוכבים אחר שנתגיירו צפ"ק דקידושין עכ"ל, והקשו תוס' שם וז"ל פירש צקונטרס עובדי כוכבים אינן בני נחלה משנתגיירו, וצפרק קמא דקדושין משמע דהם בני נחלה דאמרין בקדושין דעובד כוכבים יורש את אביו דבר תורה אלא לאו בני נחלה נינהו דקאמר הכא היינו תורת צכורה עכ"ל, וכבר עמד הגרי"ז שם דרש"י יישב קושית התוס' צמה דהוסיף "אחר שנתגיירו" אלא דאכתי צ"ב דהא דיינין הכא על צהיותן עכו"ם.

עוד העיר הגרי"ז דצפרק הבא על יצמתו (יצמות ס"ב א) פירש רש"י הא דלאו בני נחלה נינהו וז"ל לאו בני דין נחלה נינהו דבת כבן ובכור כפשוט אצל ירושה נהגא בהו כדאמרין בקדושין עובד כוכבים יורש אביו דבר תורה עכ"ל ולכאורה הוה כפירוס התוס' וסותר לדבריו צכורות.

וביאר הגרי"ז, דעיקר האי דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי ל"ש אלא

היכא דליכא למימר כקטן שנולד דמי כגון הורתו שלא בקדושה ולידתו בקדושה דיש לו שאר מן האם כשאר ישראל גמור ואין לו שאר מן האב כו' ואי נולד בקדושה דליכא למימר כקטן שנולד כו', ומצואר צרש"י דצנתגיירה מעוברת לא אמרינן גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ומש"ה הולך לפרש הכא משום דרחמנא אפקריה לזרעיה.

אולם עיקר דברי רש"י לריכוס ביאור, דאמאי צנתגיירה מעוברת ל"ש דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי (ויש שביארו בזה משום דהוי גירות בע"כ ועפ"ד המהר"ל גבי גירות דמתן תורה, אך כבר העירו דהכא טעמא משום דמהני ליה דעת האם ול"ה גירות בע"כ ועוד ול"ד, ויש המצארים משום דל"ה גירות בפנ"ע אלא אגב אמו, ול"צ דמה בכך ואמאי צנך גירות לא אמרינן גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ועוד דרש"י נקט לה כסברא פשוטה].

עוד העירו האחרו' דאכתי תיקשי דנימא גר שנתגייר כקטן שנולד דמי מלד גירות האב [ועיון צחי' הגרי"ז].

ונראה לדון צביאור הדברים, דיסוד דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, אינו אלא כלפי הדינים החלים ע"י הלידה, ויש לומר דכל דיני הקורבה חיילי בשעת הלידה, ולהכי גר שנתגייר, תו לא נהגי ציה דינים [החלים ע"י הלידה] הנוהגים בישראל ואין נוהגין בעכו"ם, דצלידתו חלו עלו דיני עכו"ם והנך דיני פקעו בגירותו, ודיני ישראל לא מנז למיחל

יעו"ש, אולם לדברי הגרי"ז אכן ל"ש דינא דגר שנתגייר אלא לדינים דל"ש גביות, אולם גדר הדברים לריך ביאור.

והנה בצכורות שם (מו ה) תנן נתגיירה מעוברת שנתחררה מעוברת וילדה כו' צכור לכהן ואינו צכור לנחלה ופירש רש"י נתגיירה מעוברת ובעלה עמה וילדה הוי אותה ולד צכור לכהן דפטר רחם הוא בישראל ולא לנחלה דהורתו שלא בקדושה ולא צו נחלה הוא זרע מלרי רחמנא אפקריה דכתיב וזרמת סוסים זרמתם עכ"ל, והתוס' שם העירו דבחנם פירש טעם זה דצלא"ה לאו צו נחלה הוא משום דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי ואינו חשוב אציו.

והאחרו' ביארו [יעיון צחי' הגרי"ז] דרש"י אזיל לטעמיה צפרק נושאין על האנוסה (בימות נה ה) דצנתגיירה מעוברת לא אמרינן גר שנתגייר כקטן שנולד דמי, דשם (נז ג) איתא שני אחים תאומים גרים וכן משוחררים לא חולצין ולא מייצמין ואין חייבין משום אשת אח היתה הורתן שלא בקדושה ולידתן בקדושה לא חולצין ולא מייצמין אבל חייבין משום אשת אח כו' אמר רבא הא דאמור רבנן אין אב למלרי לא תימא משום דשטופי צזמה דלא ידיע אבל ידיע חיישין אלא אפילו ידיע נמי לא חיישין דהא שני אחין תאומים דעפא אחת הוה ונחלקה לשתיים וקתני סיפא לא חולצין ולא מייצמין ש"מ אפקורי אפקריה רחמנא לזרעיה דכתיב צשר חמוריס צשרס וזרמת סוסים זרמתם, ופירש רש"י הא דאמור רבנן אין אב למלרי ואפילו

ומעתה מצוהרים נמי דברי רבנו יחיאל בסוגין, והולרך לבאר דכיון דזשעה שנאסרה על זעלה גוי הוה וליכא למימר זיה שאסורה לצועל השתא נמי לא מיתסרה עליה, ומשום דאילו היה חייל איסור לצועל צעודו גוי, לא הוי שייך צזה דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, אך כיון דצעודו גוי ל"ש לדון דתאסר עליו, אלא דיש לדון דהשתא כשנתגייר יחול עליו האיסור מכאן ולהבא, צזה אמרינן דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, והיינו משום דאיסור סוטה לצועל לריך לחול ע"י הביאה, והשתא כבר ליתא לביאה שתאסור עליו, וכמו דנתבאר דזכו יסוד דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי גבי קורבנה, דדיני הקורבנה חיילי ע"י הלידה, וכיון דלא חיילי זשעת לידתו לא חיילי השתא כשנתגייר [ואף דלישנא דקטן שנולד דמי ל"ש כ"כ הכא, נקט ליה משום דמ"מ זהו נמי יסוד הדין הכא].

ויצוין צרא"ש צסוגין (ס"ד) שכתב וז"ל ונראה לי לקיים פסק ר"ת ולא מטעמיה אלא משום דאמרינן (סוטה כו ב) ונטמאה ונטמאה אחד לצועל ואחד לצועל היינו היכא שלא היתה אסורה לצועל אלא על ידי ביאה זו אבל צביאת עובד כוכבים דבלאו הכי היתה אסורה לו לא קרינן זיה ונטמאה אחד לצועל וכהי דנאסרה לצועל מ"מ לא ניתוסף בה איסור לצועל צביאתו כיון דבלאו הכי היתה אסורה ליה וכן מוכח צסוטה פרק ארוסה (ע)

השתא, כיון דהשתא ליכא לידה, וכגון איסור אחרתו דחייל ע"י הלידה, דכשנולד מאמו חייל עליה דינא דנאסר צאחיותיו, אך כשנתגייר ופקע איסור עריות דצן נת, וצעי למיחל עליה איסור אחרת האמור צישראל, ל"ש דיחול עליו השתא, כיון דהשתא ליכא לידה דיחול מכחה כך דין.

וחזו דאמרינן דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, היינו דצעלו הדינים שחלו ע"י לידתו צביות, כיון דהשתא פקעו הימנו דיני צן נת, ולא חיילי דיני ישראל כיון דהשתא ליכא לידה (וע' יצמות מה צ).

ומעתה מצוהרים צאר היעב דברי רש"י דצמטוצרת שנתגיירה לא שייך דינא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, דהרי נתגייר קודם הלידה, וא"כ כשנולד שפיר חיילי עליה דיני הקורבנה החלין ע"י הלידה [ולריך לומר לפ"ז דלידה הוי סיבה לחלות דיני קורבנה גם כלפי האב, ואף דעיבור נמי הוי סיבה ליחס כלפי האב (וע' רש"י מגילה יג א) מ"מ הלידה נמי הויא סיבה ליחס אף כלפי האב] וכן ניחא דברי רש"י (שם מו ב) דאף דגם האב נתגייר לא אמרינן צזה גר שנתגייר כקטן שנולד, וכגון דנתגייר האב קודם הלידה, דצזה כשנולד הצן שפיר חייל עליה דין צן [לגחלה צדיני ישראל] כלפי אציו ע"י לידתו.

* **והנה** צדברי רבנו יחיאל מצוהר דטעמא דל"ש איסור לצועל צעודו גוי היינו משום דאיכו אינו מוזכר ונקט דלריך דיחול האיסור על הצועל ואילו צדברי הרא"ש מצוהר דטעמא משום דבלא"ה אסורה ליה, וכונתו דבלא"ה היה אפשר דיחול האיסור עכ"פ עליה ויתכן דס"ל דעיקר האיסור חייל עליה ובעטמא דלא חייל יתכן דכוונתו מדין אין איסור

מהני כאן טעמא דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי ואין זה הצועל (שנחארה) [שנאסרה] לו אף על פי שאינו מועיל לפוערו ממיטה כשצא על אשת ישראל ונתגייר כדאמר צפ' בן סורר (ע"ה) (ג) עכ"ל, ודצבריו מצואר דנקט דצאמת נאסרה לו בגיות, ולהכי לא דן אלא דילמא הוי כקטן שנולד ממש היינו דהוי גצרא אחרינא (ועי' יבמות מה ג) ולא זהו שנאסרה לן ויש להאריך עוד בזה.

גבי מקנין ע"י עוצד כוכבים כו' עכ"ל וכ"ה בתוס' הרא"ש, ולמשנ"ת ציסוד הדברים הוא כדצרי רצנו יחיאל, דאין האיסור חייל אלא ע"י הציאה, וכל דלא חייל צשעתו לא מלי חייל השתא כשנתגייר [מיהו יעוין בתוס' ישנים ציומא (ה צב) שכתבו וז"ל ועל שהתיר לעכו"ם שנתגייר לישא אשתו קשה לרצי מדהנן צסועה פרק ארוסה ושומרת יבם (כד ה) ע"י כל העריות מקנין וקאמר התם (כו ה) דאתי לרצויי אפילו עכו"ם, מיהו אומר רבי דל"ע דאי הוה

חל על איסור, והא דלא אמרינן צזה דאיסור סועה לצועל מיהלא תלי וקאי וכי פקע איסורא דחתנות חייל איסור סועה לצועל, וכדאמרינן ציצמות (ה צב) גבי אשת אח ואחות אשה, ז"ל דהתם סיבת האיסור איתא בכל שעה ושעה, וכי פקע איסור אשת אח חייל איסור אחות אשה מכח האישות דהשתא, משא"כ הכא דמעשה הציאה הוא דאוסרה, כל דלא חייל צשעתו, תו לא מלי חייל ויש להאריך בזה, ויעוין בתוס' ר"פ גיד הנשה (ה ה) דצמוקדשין כיון דלא חייל איסור גיד הנשה מחיים אף לאחר שחיבה וזריקה דיתר הצער לא אתי וחייל, דצעינן דיחול איסור גיד מחיים יעוין שם ואכמ"ל.

בענין קלב"מ באונס

וביאור הדברים דהנה שיטתו התוס' (לעיל ג ז יצמות נד א סנהדרין פד ז) דליכא דין יהרג ואל יעבור בג"ע היכא דהויא קרקע עולם, דכיון דילפי' מהיקשא דרליחה וברליחה אינו חלא בקר"ע ה"נ בגילוי עריות, ומלניו כמה דרכים צביאור החילוק, ולעיל שם נתבאר לדון, דצטושה מעשה ממש אף דהוא אנוס מ"מ חשיב מעשה ידיה וצעינן לפטור אונס, וצגילוי עריות נתמעט דליכא דין אונס, אך היכא דהוי קרקע עולם ולא קעציד מידי, צזה כל עיקר התייחסות הדבר אליו הויא ע"י דנעשה מרצונו, אך כל היכא דנעשה שלא מדעתו אין הדבר מתייחס אליו כלל, ולא צעינן צזה כלל לפטור אונס.²

ומעשה ה"נ יש לומר לענין קלב"מ, דאף אי איכא פטור קלב"מ אף צאונס דומיא דשוגג, היינו דוקא צעושה מעשה, אך היכא דתחצ לו חצירו, דאיכו לא קעציד מידי, צזה היכא דהוי צאונס הא לא קעציד מידי, ולא צעינן צזה אף לדין אונס, ומש"ה ל"ש צזה דין קלב"מ.

עוד יש לדון לצאה, דהנה צעיקר דין קלב"מ צבר ציאריו האחרו' דתרי דיני איכא, חדא דצמעשה אחד אינו מתחייב צ' חיוצים

מאי איכא צין רצא לאציי איכא צינייהו זר שאכל תרומה לאציי פטור ולרצא חייב ולאציי פטור והאמר רצ חסדא מודה ר' נחוניא צן הקנה צגונצ חלצו של חצירו ואכלו שהוא חייב שכבר נתחייב צגניצה קודם שצא לידי איסור חלצ חלמא דמעידנא דאגציה קנייה מתחייב צנפשו לא הוב עד דאכיל ליה הכא נמי צעידנא דאגציה קנייה מתחייב צנפשו לא הוי עד דאכיל ליה הכא צמאי עסקינן כגון שתחצ לו חצירו לתוך פיו סוף סוף כיון דלעסיה קנייה מתחייב צנפשו לא הוי עד דצלעה כגון שתחצ לו לתוך בית הצליעה היכי דמי אי דמלי לאהדורה ניהדר אי לא מלי לאהדורה אמאי חייב לא לריכא דמלי לאהדורה ע"י הדחק, ופי' רש"י וז"ל ואי דלא מלי לאהדורה אמאי חייב מיתה אנוס הוא, ויעוין צשיטה ישנה צשטמ"ק וצחידושי הגרע"א דעמדו דהא קלב"מ פטור נמי צשוגג, וא"כ יש לדון דאף צאונס אמרי' קלב"מ, ויעוין שם מש"כ צזה.

ונראה לדון עוד צזה דאף אי צעלמא אמרינן קלב"מ אף צאונס דומיא דשוגג, אך היינו דוקא היכא דעציד מעשה צאונס, משא"כ הכא צתחצ לו חצירו צאונס.

² **אלא** דהיה מקום לדון דצחלצים ועריות דהאיסור צעלם בהגאה לא צעינן כלל לייחס את הדבר אליו, חלא האיסור צעלם מצא האכילה וצביחה, וגדר האיסור דמחויב איכו דלא יחא נעשה צגופו אכילת איסור וצביחת איסור, וי"ל ואכמ"ל.

דיסוד הדין דא"א לחייב צ' חייבים על מעשה אחד, אף במיתה לזה ותשלומין לזה אמרינן כן.

וכבר דנו האחרון לומר [יעוין בספר היוזל להגרש"ש (עמ' 58 מהגרמ"ז גוסטמאן, ובאורד בקונט' שיטורים צ"מ סכ"ח) ועוד] דכא דפטרין קלצ"מ אף בשוגג אינו אלא בגוונא דהוי מעשה אחד, דאף דשוגג ליכא חייב אך מ"מ עלם המעשה מל"ע הוי מעשה הראוי לחייב, אך צ"מ מעשים דיסוד הדין משום דליכא צ' חייבים כאחד, צזה ל"ש דין קלצ"מ אלא במזיד, אך בשוגג דליכא חייב ל"ש דין קלצ"מ [ויול"ד ואכמ"ל].

והנה לדרך זו אף אי נימא דאיכא דין קלצ"מ אף באונס אינו אלא במעשה אחד, אך צ"מ מעשים דיסוד הדין משום החייב ודאי דל"ש דין קלצ"מ באונס.

ומעתה יש לבאר דברי רש"י, דהכא בתחב לו חצירו לאונסו, הרי באמת ליכא מעשה ידיה כלל, ומעתה אף אם נימא דאכתי חשיב עצירה דהגברא כיון דסו"ס נהנה גרונו מן האיסור ואיכא אכילה בגופו, ואינו פטור אלא מדין אונס [ודלא כמשנ"ת לעיל] מ"מ ליכא הכא מעשה ידיה כלל, אלא דהך איסור הוי על עלם ההנאה אף צלה מעשה כלל, ויש לדון דצזה ל"ש דין קלצ"מ דמעשה אחד, ואף דחייב המזון נמי הוי על הך הנאה, מ"מ כיון דאין החייב על המעשה, ל"ש צזה אלא אידך דינא דליכא צ' חייבים כאחד, וצזה ליכא דין קלצ"מ אלא במזיד דאיכא חייב צפועל.

ואפילו היכא דחלות החייב צזא"ז וכמצואר בתוס' צפרק כילד הרגל (צב צ) דאף על גב דשריפת העבד מחמת חליו ושריפת גדי מחמת ממונו שייך ציה שפיר קס ליה צדרצה מיניה הואיל וע"י מעשה אחד צא הכל יעו"ש, וכמו כן איכא דין קלצ"מ אף צצ' מעשים היכא דחיל החייב כאחת, וכמצואר צפשוטו צסוגין צאוכל תרומה וקורע שיראין [ויעוין צשיטה ישנה צשטמ"ק שכתב וז"ל יש מי שאמר כגון שהיו שיראין נכרכין צלוארו וצאכילתו התרומה נקרעו השיראין צגרונו צאכלו ואין לורך אלא כגון שקרע השיראין צידו צשטה שאכל התרומה ומיתה ותשלומין צאחד פטור מתשלומין אפילו צשני המעשים כדאמרינן לקמן (נח א) דהיכא דסימא את עינו והרגו צדבר אחר פטור עכ"ל] ויעוין עוד בתוס' לקמן (צב א) דשייך דין קלצ"מ אף בגוונא דמתחייב על מעשה שלוחו [צגוונא דישלד"ע כגון עצירה ומכירה].

ושיטת רש"י צסוגין דאוכל תרומה שלו וקרע שיראין של חצירו חשיב מיתה לזה ומזון לזה, וכתבו בתוס' צשם ר"י דהיינו דוקא צצ' מעשים, אך במעשה אחד כגון מדליק גדיש מודה רש"י דחשיב מיתה ותשלומין לאחד, ומצארים צזה דהא דבעינן דיכא מיתה ותשלומין לאחד אינו אלא צדינא צצ' מעשים, דצזה דיסוד הדין משום דאין האדם מתחייב צ' חייבים צשעה אחת, אינו אלא צמתחייב לאדם אחד, אך במעשה אחד

בגדר דין ירושה

הראשונים דצטעל שייך סילוק ממקלח הנכסים ועוד] וציארו האחרונים דלענין סילוק מעלם השם יורש לא מהני משום דכבר חייל עליה שם יורש משנולד, אך לענין סילוק מהנכסים העעם איפכא, דאכתי לא חיילא זכותו כלל, ולהכי לא שייך סילוק, דצכהאי גוונא איכא חסרון דשלשצ"ל אף צסילוק.

אולם לכאורה הדברים לריכוס ציאור דמה שייך כלל ענין סילוק מן הנכסים צירוש, והרי צפשוטו יסוד דין ירושה הוא דהיורש עומד צמקומו של המוריש, וממילא הוי צעלים על נכסיו.

ונראה לחדש צזה, דצאמת יסוד הדין ירושה אינו אלא תציעה ליטול את נכסי המוריש, אלא דכיון דהויא תציעה מוחלטת, הרי היורש זוכה צנכסים קנין גמור ממילא [ועדיף משיעבוד היכא דלא מצי לסלוקי צוזי כלל, דחשיצ קניין] וכיון דציסוד הדין אין זה אלא זכות צעלמא ליטול את נכסי המוריש, שייך לדון צזה סילוק מגוף הנכסים [אלא דצירוש צן לא מהני משום דאכתי לא חיילא הך זכות כלל, ולא שייך סילוק מזכות קודם דחיילא עלם הזכות].

ומעתה יש לצאר דינא דרצי ערפון, דמטעלי דיתמי דאינן צרשות היתומים, אלא ציד שומר או לוב או צרשות הרצים, כל הקודם צהן זכה, ויכול צעל חוצ לגצות מהן, וליכא

מי שמת והכניח אשה וצעל חוצ ויורשין והיה לו פקדון או מלוה ציד אחרים, רצי ערפון אומר ינתנו לזכור לצהן רצי עקיבא אומר ינתנו ליורשים שכולן לריכין צצועה ואין היורשין לריכין צצועה כו' ולרצי ערפון דמנחי היכא, רצ ושמואל דאמרי תרווייהו והוא שלצורין ומונחין צרשות הרצים אצל צסימטא לא כו' ופירש רש"י דמנחי היכא הך פירות דקאמר רצי ערפון דצשעת מיתה לא זכו צהן יורשין אלא יזכה צהן הקודם כו', אצל צסימטא לא, דכיון דמקום הראוי לקנין הוא כדאמרינן צעלמא דמשיכה קניא התם אפי' למאן דאמר צרשות הרצים לא קניא, אין זה מקום הפקר וזכו צהן יורשין משעת מיתה והמחזיק צו שם כמחזיק צציתם עכ"ל. ול"צ טוצא גדר הדברים, דלכאורה לעולם זוכין היורשים צכל ממון הירושה מיד משעת מיתה, ומבו דפירש רש"י דלא זכו צהן יורשין, וכן עיקר דינא דרצי ערפון לריך ציאור, וכצו נתחצטו צזה.

ויתכן לדון לצאר צדרך מחודשת, דהנה צריש פירקין מצואר דמצי הצעל להסתלק מירושת אשתו צעודה ארוסה, אך מירושת צן לא מצי להסתלק, וציארו הראשונים משום דכבר חייל עליה שם יורש, אך האחרו' הוסיפו דדין סילוק דירושה יש לדון צתרת, דאם מעלם השם יורש והצ' מעלם הנכסים [ויעוין צקוב"ע (סי' מ) ועוד, והוכיחו כן משיעת

לגבותו, דהשתא הוי מטלטלי דיתמי דלא משתעבדי לבעל חוב.

ויצוין בתשו' הרשב"א (מיוחסות ס' סט) דגר שמת והניח מטלטלין המשועבדים לבעל חוב, מיד משעה שמת זכה לבעל חוב בנכסים, וז"ל גבי גר דבשעת מיתה לא היתה זכות אחרים מעבצת ועומדת בפני שעבוד, אשה ובעל חוב קדמו והווי להו כיתמי דידיה וקמו להו נכסי ברשותיהו, מפני שעבודם חל עליהם עס גמר מיתה, ואף על פי שקדמו אחרים ובזבזו מוליאין אותם מיד, ואף על פי שאין מוליאין מיד יורשין שקדמו וזכו אפילו לרבי ערפון כשקדמו אשה ובעל חוב ונעלו מרשות הרבים או מסימטא שאינו רשות יורשים גוזין מהם, אצל גר אפילו קדמו אחרים ובזבזו מוליאין מידם כו' עכ"ל, ויש להאריך עוד בזבז.

זכה דינא דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב, ופירש רש"י משום דאכתי לא זכו בהן היורשין, ולמשנ"ת יש לבאר, דבעלמא היכא דליכא בעל חוב, כיון דזכות היורשין הויא זכות מוחלטת, הרי הן זוכין מכחה בעלות גמורה בנכסים, אך במקום דאיכא נמי בעל חוב, דאית ליה נמי תביעה על הנכסים, הרי שניהן שוין, דלתרוויהו איכא תביעה על הנכסים, ובכה"ג זכות בעל חוב מעבצת דלא יחול קנין גמור ליורשים מכח זכות הירושה, וסובר רבי ערפון דלכתחילה ינתנו לכושל שבהן, דהיינו לבעל חוב או לכתובת אשה, ולא ליורשים, אלא"כ קדמו היורשים וזכו, אולם כל זה במטלטלי דאינן ברשות היתומים, אך מטלטלי המונחים ברשות היתומים, הרי הן זוכין בהן, וכיון שקדמו וזכו בזכות ירושתו, שוב אין לבעל חוב יכול

בענין צלוחית שהניחה מגולה

שירד לו על צליכה פסולין ואם לאו כשרין מפני שיש כאן שתי ספיקות ספק אדם גילה או בהמה חיה ורמש ואם ת"ל אדם גילהו שמא היה טהור לחטאת או לא עכ"ל, ומצואר דעעמא דמילתא מדין ספק ספיקא, ועמדו האחרו' דהא קי"ל (פ"י דטהרות מ"ד) כל שאתה יכול לרבות ספיקות וספק ספיקות צרשות היחיד עמא, והיאך מהני ספק ספיקא לעמא.

ואף צדברי רש"י דהוי מדין רוב העירו האחרו', דצסוגיא דכתובות מיירו צרובא דליתא קמן, אך הכא הוי רובא דליתא קמן, ויעוין בתשו' השאגת אריה (חדשות סוף סי"ח) דלידד דרובא דליתיה קמן גרע מספק ספיקא, וכיון דס"ס לא מהני לטבר צרה"י כ"ש דרובא דליתיה קמן לא מהני יעוין שם, ועמדו האחרו' [יעוין באחיעזר (ח"א ס"ב סק"ג)] דצסוגין מצואר דאף רובא דליתיה קמן מהני לטבר צרה"י [והיינו לפירוש רש"י] ויעוין עוד באחיעזר (שם ס"א סק"ה).

ונראה ליישב, דהנה צפ"ק דכתובות (ט א) אמר ר"א האומר פתח פתוח מלאתי

נאמן לאוסרה עליו ופרכי' אמאי ספק ספיקא הוא ספק תחתיו ספק אין תחתיו ואם תמלא לומר תחתיו ספק צאונם ספק צראון כו' ותמה השעמ"ק שם (שם שיטה) דהא ספק סוטה הוי כספק עומאה דעשה צה הכתוב ספק כודאי ולא מהני ספק ספיקא [ותירץ דה"מ

צלוחית שהניחה מגולה וצא ומלאה מכוסה עמאה שאני אומר אדם עמא נכנס לשם וכיסה הניחה מכוסה וצא ומלאה מגולה אם יכולה חולדה לשתות ממנה או נחש לדברי רבן גמליאל או שירד צה על צליכה פסולה ואמר רבי יהושע בן לוי מה טעם מפני שדרכן של שרצים לגלות ואין דרכן לכסות, ופירש רש"י מפני שדרכן של שרצים לגלות ואף על גב דאדם נמי דרכו לגלות איכא למיתלי בחדם טהור וצשרצים לטהר וצאדם עמא לעמא תלין צתר רובא לטהר עכ"ל, ומצואר דהוי מדין רוב, והוא כמצואר צספ"ק דכתובות (טו א) א"ר זירא כל קצוע כמחלה על מחלה דמי צין לקולא צין לחומרא מנא ליה לר' זירא כו' מתשעה שרצים ולפרדע אחד ציניהם ונגע צאחד מהן ואינו יודע באיזה מהן נגע צרה"י ספיקו עמא צרשות הרצים ספיקו טהור [וצתוספתא דטהרות (פ"י ה"א ז') הכצילות והשחוטות צעיר הולכין אחר הרוב כו' תשעה לפרדעים ושרץ כו' וצנמלא הלך אחר הרוב] ומצואר דרוב מהני אף לטהר צספק עומאה צרשות היחיד.

והרמב"ם (פ"ט מפרה אדומה ה"ז) כתב וז"ל כלי שיש בו מים מקודשין שהניחו מגולה וצא ומלאו מכוסה הרי אלו פסולין שמא אדם שאינו טהור לחטאת נגע צהן שהרי אדם כיסהו כודאי, הניחו מכוסה וצא ומלאו מגולה אם יכולה החולדה לשתות ממנו או

שמה היה המליאות צרה"י או צרה"ר
 דמליאות האמתית אין הרשות פועל כלום,
 וכשאלו דנים על המעשה כפי האפשרות
 באמת הדריגן לכללי הספיקות שצכל התורה
 דחד ספק אסור וספק ספיקא מותר ואולי לזה
 כיוון הש"ש צמה שכתב דהוי ליה ספק רשויות
 עכ"ל.

ולכאורה נראה דלדרך זו הוא הדין בספק
 דבר שיש בו דעת להשאל, נמי הדר דינא ככל ספיקי
 דעלמא, דספק אחד לחומרא וספק ספיקא
 לקולא [ואף אי נימא דבספק רשויות ק"ל
 דעבור דדין ס"ט צרה"ר, ויעוין צפ"ו
 דעברות (מ"ג) וצראשונים שם וצפ"ג דעדיות
 (מ"ז) ואכמ"ל, יש לדון לחלק בין ס"ט צרה"ר
 לבין ס"ט דצבר שאצד"לן ומעתה מיושבים
 לכאורה דברי הרמב"ם, דהכא כיון דמספקא
 לן צשרץ דהוי דבר שאין בו דעת להשאל,
 ומספקא לן צבאדס עמא דהוי דבר שיש בו דעת
 להשאל, דמי לספק רשויות, ולהכי בספק אחד
 אזליגן לחומרא ובספק ספיקא אזליגן לקולא,
 וכמו כן א"ש דברי רש"י דמהני הכא רוצא
 דליתיה קמן, דאף אי צעלמא לא מהני רוצא
 דליתיה קמן לטבר צרשות היחיד, שאני הכא
 דהוי ספק דבר שאין בו דעת להשאל.

כשהחזקה שם עומאה אצל אם לא החזקה
 שם עומאה כלל צספק ספקא אין אורטין
 יעו"ש אך צבר תמכו האחרו' דצכ"ד מוכח
 דאף היכא דלא החזקה עומאה מעמאיגן
 צס"ס צרה"ין והתוס' שם הקשו דנוקמה
 צחזקת היתר ותמכו האחרו' דחזקה לא מהני
 צספק עומאה צרה"י, ויעוין צאחרו' דהאריכו
 ליישב צכמה אופנים [דצסועה לא עשה
 הכתוב ספק כודאי אלא צמקום קיגוי
 וסתירה, או דצספק אי ראוי הדבר לקבל
 עומאה ליכא דין ס"ט, או דצאונס נמי הוי
 עומאה אלא דהתירה תורה ונמלא דאין הספק
 צעלס העומאה ועוד].

אולם הש"ש (ש"ח פט"ו) כתב ליישב (קו'
 המברש"א נדה י"ט ב) דשאני ספק זנות דהוי
 ספק היכן נעשה הזנות האם צרשות היחיד או
 צרשות הרצים, וצכה"ג הוי ספק רשויות
 ומהני ציה חזקה, וה"ה דמהני ציה ספק
 ספיקא, ויעוין עוד צשערי ישר (ש"ח פט"ז)
 דציאר וז"ל יש לדון דצכה"ג אין הרשות גורם
 כלום לטבר ולטמא דכיון דצעלס המליאות אין
 הרשות פועל שום השתנות צעומאה ועברה,
 רק כשנולד הספק צרה"י או צרה"ר חדשה
 תורה להסיר מכאן דין ספק והוא עבור ודאי
 או עמא ודאי, אצל כשאין אנו יודעים את
 הרשות ואנו מסופקים ע"ז ג"כ לא שייך לדון